

دوره جدید فصلنامه اسناد بهارستان

غلامرضا عزیزی^۱

شاپا ۲۳۴۵-۲۳۵۸

صاحب امتیاز: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

مدیر مسئول: محمدرضا مجیدی

سر دبیر: دکتر منصوره اتحادیه (نظام‌مافی)

دبیر اجرایی و سروراستار: روح‌الله طهمورثی

محل انتشار: تهران

اسناد بهارستان را شاید بتوان جامه‌ای نو بر قامت فصلنامه علمی-تخصصی اسناد بهارستان دانست که در پنج شماره (از بهار سال ۱۳۹۰ تا بهار ۱۳۹۱) منتشر شده بود. این فصلنامه که با رتبه علمی-ترویجی از سال ۱۳۹۲ فعالیت دوباره خود را آغاز کرده است -همان گونه که از شماره اول بدان اشاره شده- در حوزه اسناد و تاریخ پارلمان و با درجه علمی-ترویجی منتشر می‌شود.

در دوره جدید، اعضای هیئت‌تحریر فصلنامه عبارتند از خانم‌ها و آقایان دکتر منصوره اتحادیه (دانشیار تاریخ دانشگاه تهران)، دکتر محمدعلی اکبری (دانشیار تاریخ دانشگاه شهید بهشتی)، دکتر مرتضی دهقان‌نژاد (دانشیار تاریخ دانشگاه اصفهان)، دکتر علی‌اصغر سعیدی (دانشیار جامعه‌شناسی اقتصادی دانشگاه تهران)، دکتر علیرضا ملائی‌توانی (دانشیار تاریخ پژوهشگاه علوم انسانی)، دکتر کیانوش کیانی هفت‌لنگ (استاد مرکز دایرة‌المعارف بزرگ اسلامی)، دکتر سهیلا ترابی‌فارسانی (استادیار تاریخ دانشگاه آزاد واحد نجف‌آباد)، دکتر

۱. مربی، پژوهشکده اسناد، سازمان اسناد و کتابخانه ملی
greazizi@yahoo.com

عمادالدین فیاضی (استادیار تاریخ دانشگاه آزاد واحد شهر ری) و دکتر علی ططری (استادیار تاریخ دانشگاه علم و فرهنگ).

در شماره اول فصلنامه اسناد بهارستان که در بهار ۱۳۹۲ منتشر شده، پس از پیش‌گفتاری که به قلم دکتر علی ططری نگاشته شده، مقالاتی بدین شرح آمده است:

«سیاست آبستراکسیون در دوره چهاردهم مجلس شورای ملی»، نوشته علی اختری، مینا معینی و زهرا حسین‌هاشمی؛ «شکایات روستاییان آذربایجان به مجلس بیست و نهم شورای ملی (۱۳۳۲-۱۳۳۳)»، به قلم حبیب‌الله شامی؛ «حکومت مشروطه و شکل‌گیری مدیریت جدید شهری در انزلی (۱۳۲۴-۱۳۲۶)»، به قلم محمد بیطرفان؛ «تعاملات و تقابلات مجلس سیزدهم شورای ملی و دولت قوام (مرداد - بهمن ۱۳۲۱)»، اثر مشترک مسعود خاتمی و محمدحسین علیزاده؛ «یدالله دهستانی نماینده شهریار و ساوجبلاغ (دوره‌های

پنجم تا چهاردهم مجلس شورای ملی)»، نوشته معین‌الدین محرابی؛ «پایگاه طبقاتی و عملکرد نمایندگان بندرعباس در دوره چهاردهم و پانزدهم مجلس شورای ملی»، تألیف فاطمه نجفی و فرهاد نجفی؛ معرفی و نقد کتاب «گزیده اسناد انجمن‌های ایالتی و ولایتی (تألیف مسعود کوهستانی نژاد)» اثر علی حیدر دارابی؛ و «اسناد پارلمانی انگلستان (۶) (کرمان ۱۹۱۲-۱۹۱۳) Diplomatic And Consular Reports (Kerman: 1912)»، ترجمه مریم کمالی.

شماره دوم این فصلنامه -تابستان ۱۳۹۲- با پیشگفتاری از خانم دکتر منصوره اتحادیه (نظام‌مافی) منتشر شده است.

نخستین مقاله این شماره نیز به قلم خانم دکتر منصوره اتحادیه (نظام‌مافی) با عنوان «مجلس سوم و گزارش‌های پلیس مخفی از شایعات تهران (جمادی‌الثانی رمضان ۱۳۳۳/ آوریل ژوئیه ۱۹۱۵)» است. مقالات دیگر شماره دوم فصلنامه به‌ترتیب زیر است:

«جایگاه مجلس شورای ملی در ساختار سیاسی حکومت پهلوی دوم»، نوشته محمدمامیر احمدزاده؛ «بررسی نقش و جایگاه مجلس شورای ملی در سیاست‌گذاری‌های عشائری دوره پهلوی اول (۱۳۰۴- ۱۳۳۰.ش.)»، اثر علی‌احمد الیاسی؛ «بررسی مسئله جزایر سه‌گانه در

دوره پهلوی با نگاهی به عملکرد دولت و مجلس (۱۳۳۲-۱۳۵۰.ش.)»، نوشته فاطمه امیری‌پری؛ «نقش پارلمان‌ها در سیاست خارجی»، نوشته دکتر محسن خلیلی.

«اسناد پارلمانی انگلستان (۷) (کرمان ۱۹۱۳-۱۹۱۴)» Diplomatic And Consular Reports (Kerman 1913-1914))» ترجمه مریم کمالی، پایان بخش این شماره است.

شماره سوم فصلنامه علمی- ترویجی اسناد بهارستان که زمان انتشار پاییز و زمستان ۱۳۹۲ را بر روی جلد دارد در واقع نخستین مرتبه در دوره جدید فصلنامه می‌باشد که نشریه از نوبت انتشار فصلی خود عقب مانده و تا شماره هشتم، ترتیب انتشار فصلنامه، به دوفصلنامه تبدیل شده است.

پیش‌گفتار این شماره را دکتر محمدعلی اکبری نگاشته‌اند. مقالات این «شماره» عبارتند از: «سیاست‌گذاری‌های آموزشی نهادهای برآمده از مشروطه در اولین دوره مجلس شورای ملی»، به قلم ابراهیم بوچانی؛ «سیری در اندیشه سیاسی میرزا فضل‌علی آقا تبریزی (با تکیه بر مذاکرات دوره اول مجلس شورای ملی)»، اثر مشترک مصطفی پیرمیرادیان، حسین شیرمحمدی باباشیخعلی و فروغ بحرینی؛ «بررسی نقش "المین"ها در انتخابات و بلواهای دوره‌های هفدهم و هشتم مجلس شورای ملی»، مقاله مشترک علی‌اکبر جعفری، مینا

معینی و بهناز قاندشرفی؛ «ابعاد شخصیتی و کارنامه سیاسی عبدالله یاسائی (نماینده مردم سمنان و دامغان در مجلس شورای ملی) (۱۳۰۲-۱۳۰۹ ه.ش)»، تألیف محمدعلی عزیزاده و شیما دولابی؛ «سیدعبدالرحیم کاشانی: نماینده تهران در دوره‌های هفتم و هشتم مجلس شورای ملی»، به قلم معین‌الدین محرابی؛ «چالش بریتانیا در جزایر خلیج فارس با نگاهی به عملکرد مجلس شورای ملی (۱۳۰۴-۱۳۳۲ ه.ش)»، اثر سارا ناطقیان فر؛ این شماره از نشریه نیز با ترجمه سیروان خسروزاده از «اسناد پارلمانی انگلستان (۸) (تبریز ۱۳۸۵-۱۳۸۷)» (Diplomatic And Consular Reports) (Tabriz 1885 - 1887) خاتمه می‌یابد.

شماره چهارم فصلنامه نیز در واقع در بهار و تابستان ۱۳۹۳ منتشر شد. پیش‌گفتار این شماره را خانم دکتر سهیلا ترابی‌فارسانی نگاشته و پس از آن مقالات زیر ارائه شده‌اند:

«جغرافیای تاریخی سیاسی میدان بهارستان و پیرامون آن»، اثر مشترک امیرهوشنگ انوری و زهرا احمدی؛ «ارتقاء جایگاه "سوان" به "زنان" در قوانین انتخاباتی (۱۳۳۱-۱۳۴۱ ه.ش.)»، نوشته رحیم روحبخش؛ «تأملی درباره امتداد فعالیت دوره دوم مجلس و انحلال آن»، تألیف دکتر علی‌رضا ملائی‌توانی؛ «زندگی سیاسی صولت‌الدوله قشقایی (۱) (دوران مشروطیت)» نوشته منصور نصیری‌طیبی؛ «متغیرهای اثرگذار بر رفتار پارلمانی مدرس در قبال سیاست‌گذاری سکولاریستی دولت پهلوی اول نفیسه واعظ (شهرستانی)؛ و «کالبدشکافی

کمیسیون عرایض در جامعه ایران؛ با نگاهی به کتاب اسناد قم در دوره پهلوی اول (مجلس ششم تا دوازدهم ملی)»، اثر فریدون شیرین‌کام.

«اسناد پارلمانی انگلستان (۹) (تبریز ۱۸۸۷-۱۸۸۸) (Diplomatic And Consular Reports) (Tabriz 1887-1888) که سیروان خسروزاده ترجمه آن را انجام داده پایان‌بخش این شماره است.

شماره پنجم فصلنامه ترتیب انتشار پاییز و زمستان ۱۳۹۳ را بر روی جلد دارد. پیش‌گفتار این شماره را دکتر علی‌اصغر سعیدی نگاشته است.

مقالات شماره پنجم فصلنامه عبارتند از: «بررسی مواضع مجالس نوزدهم و بیستم شورای ملی در قبال روابط ایران و آمریکا»، اثر مشترک علی باقری دولت‌آبادی و سارا اکبری؛ «معین‌التجار بوشهری (نماینده تهران و بوشهر در دوره‌های اول و دوم مجلس شورای ملی)»، فروغ بحرینی؛ «تبیین مناسبات احزاب دولتی و مجالس نوزدهم و بیستم در ساختار سیاسی پهلوی دوم»، علیرضا سببی‌اسفهبانی؛ علی محمدی؛ «شکل‌گیری نخستین اجنحه شهری قزوین در عصر مشروطیت»، محبت لاجوردتکار؛ منصور نصیری؛ «زندگی سیاسی صولت‌الدوله قشقایی»، از جنگ جهانی اول تا واپسین روزگار؛ منصور نصیری؛ «اسناد پارلمانی انگلستان» (تبریز ۱۸۸۸-۱۸۸۹)؛ «ترجمه سیروان خسروزاده»

مشارکت دکتر حجت فلاح‌توتکار و محمد بیطرفان؛ زندگی سیاسی صولت‌الدوله قشقایی (۲) از جنگ جهانی اول تا واپسین روزگار مقاله منصور نصیری طیبی و نهایتاً معرفی «اسناد پارلمانی انگلستان (۱۰) (تبریز ۱۸۸۸-۱۸۸۹)» (Diplomatic And Consular Reports) (Tabriz) ترجمه سیروان خسروزاده.

شماره ششم نیز با ترتیب انتشار دوفصلنامه مربوط به شماره‌های بهار و تابستان ۱۳۹۴ با پیش‌گفتاری از دکتر علی ططری منتشر شده و دربردارنده مقالات زیر است:

«سیاستمدار متخلق؛ احوال، آثار و افکارِ محترم‌السلطنه اسفندیاری (۱) وزیر، وکیل و رئیس مجلس شورای ملی (کتابشناسی تحلیلی)»، نوشته خانم دکتر منصوره اتحادیه (نظام‌مافی)؛ «انتخابات و اتفاقات مجلس بیستم از نگاه هفته‌نامه توفیق»، اثر مشترک دکتر حمید بصیرت‌منش و سمیه مقدم؛ «اصلاحات اقتصادی در دوره پهلوی اول بر اساس مصوبات مجلس شورای ملی و اسناد ملی ایران»، تألیف شیوا تقوائی زحمتکش؛ «نقش مجلس شورای ملی در بهبود شرایط اقلیت‌های دینی در ایران (بررسی

تلاش‌های لقمان نه‌ورای، نماینده کلیمیان در مجالس دوره رضاشاه)»، اثر لثا دانیالی؛ «علی‌اکبر دبیرسهرابی (دبیرالسلطان) (نماینده دوره اول مجلس شورای ملی (از تهران) و دوره‌های هشتم تا یازدهم (از گروس و قوچان)»، نوشته معین‌الدین محرابی؛ «بازتاب مسائل و معضلات جنوب ایران و بنادر خلیج فارس بر قلم و زندگی سیاسی پارلمانی احمد فرامرزی/ (۱۲۶۷-۱۳۴۰ ه.ش./ ۱۸۸۸-۱۹۶۲ م.)»، به‌قلم علیرضا محسنی ابوالخیری؛ «مجلس سنا از روم باستان تا روزگار مشروطه ایران»، اثر خامه ایمان منسوب بصیری؛ پایان بخش این شماره نیز ترجمه‌ای است از سیروان خسروزاده با عنوان «اسناد پارلمانی انگلستان (۱۱) (تبریز ۱۸۹۳-۱۸۹۷) // (Diplomatic And Consular Reports) (Tabriz (1893-1897)).

شماره هفتم فصلنامه اسناد بهارستان نیز با ترتیب انتشار پاییز و زمستان ۱۳۹۴ به صورت دوفصلنامه منتشر شده است.

پیش‌گفتار این شماره را دکتر علیرضا ملائی‌توانی نگاشته است. مقالات این شماره به ترتیب عبارتند از: «شکل‌گیری و عملکرد حزب اتفاق و ترقی در مجلس دوم شورای ملی»، مقاله مشترک محسن بهشتی‌سرشت و محسن پرویش؛ «پارلمان فرانسه و نقش آن در بحران جمهوری سوم و جنگ جهانی اول»، به قلم افسانه پورمظاهری؛ «حیات سیاسی فراموزی در مجالس پانزدهم تا بیستم شورای ملی با تکیه بر مشروح مذاکرات مجلس شورای ملی»، نوشته دکتر محمد حسن‌نیا؛ «بررسی تأثیر انقلاب سفید بر تولد گفت‌وگو اسلام انقلابی در

دوره فترت (اردیبهشت ۱۳۴۰ - مهر ۱۳۴۲)»، مقاله مشترک علی‌رضا سمعی‌اصفهانی و مصطفی رضایی حسین‌آبادی؛ «نقش مجلس شورای ملی در تأسیس بانک ملی ایران»، تألیف محمد قربانیان؛ «نحوه توزیع حقوق انتخاباتی در سومین قانون انتخاباتی کشور»، اثر مسعود کوهستانی‌نژاد؛ «کارکرد مطبوعات عصر مصدق و انتخابات مجلس هفدهم شورای ملی»، مقاله مشترک محمدتقی مختاری و سجاد جمشیدیان؛ این شماره از فصلنامه نیز با «اسناد پارلمانی انگلستان (۱۲) (تبریز ۱۸۹۸-۱۸۹۹) (Diplomatic And Consular Reports) (Tabriz (1898-1899))» ترجمه سیروان خسروزاده پایان یافته است.

شماره هشتم فصلنامه اسناد بهارستان نیز با ترتیب انتشار بهار و تابستان ۱۳۹۵ به صورت دوفصلنامه منتشر شده است.

پیش‌گفتار این شماره را دکتر علیرضا ملائی‌توانی نگاشته است. مقالات این شماره به ترتیب انتشار عبارتند از:

«مجلس سیزدهم شورای ملی در دوران گذار (انتقال دولت از پهلوی اول به پهلوی دوم)»
«دوم» // تألیف دکتر منصوره اتحادیه؛
«تحلیل روایت مصوبات مجلس شورای ملی بیست‌ویکم در موضوع آموزش» // به قلم محمدامیر احمدزاده؛ «بررسی نقش مجلس شورای ملی در برآمدن و سقوط دولت ابراهیم حکیمی» // اثر مشترک فؤاد پورآرین و حسین احمدی رهبران؛
«نصرت‌الدوله و مجلس پنجم شورای ملی» نوشته پروین رستمی؛ «از شرکت

زنان در انتخابات دوره بیست و یکم مجلس شورای ملی تا تحریم آن از سوی مراجع تقلید» // مقاله مشترک رحیم روحبخش و فاطمه فرهنگ؛ «بررسی سیر تاریخی مجلس ایران و آلمان با تأکید بر نقش آن‌ها در صورت‌بندی قدرت» // کار مشترک حسین غریبی و مهدی کریم‌خان؛ «ابراهیم پُردلی و نقش وی در حمایت از کشاورزان و روستائیان سیستان در دوره نوزدهم مجلس شورای ملی» // اثر خامه عباس نوروزی؛ این شماره از فصلنامه نیز با «اسناد پارلمانی انگلستان (۱۳۳) (تبریز ۱۹۰۰)» ترجمه سیروان خسروزاده پایان یافته است.

